

Türkmenbaşy döwri -23: «Sokroşeniýe»

Category: Kitapcy, Publisistika, Türkmen dili

написано kitapcy | 23 января, 2025

Türkmenbaşy döwri -23: "Sokroşeniýe" 23. «SOKROŞENIÝE»

Indi maňa işem gerek däldi, pulam. Şeýle-de bolsa ýene-de öňküje işime gatnaberdim. Her niçik hem bolsa meniň bu işe bolan höwesim uludy. Çünkü, üýtgedip gurmak döwri dil meselesi biziň esasy temamyz bolupdy. Ol ugurdan biz uly-uly göreşler alyp barypdyk. Şonuň üçinem, türkmen diliniň döwlet dili hukugyna eýe bolandygyna, gowuşgynszrak hem bolsa onuň durmuşa geçirilip başlanmagyna begenýärdik, buýsanýardyk. Bir çetde mugryljyrap oturman, bu mesele boýunça ile-güne azrak hem bolsa peýdamyzy ýetirmek isleyärdik. Terapewtiň elinde işlemelem bolsa, seksopatologyň elinde işlemelem bolsa, kiçijik bir edarada hem bolsa, garaz şol ugurdan gujurgaýratymyzy gaýgyrman işlemäge taýýardyk. Kaýyldyk. Yöne....

Aprel aýynyň ortalary, öylänaralar müdirimiz başlygyň ýanyна gidip geldi-de, çat maňlaýymyza gabarylyp oturşyna göz astyndan herimiziň yüzümize bir seredip:

– Sokraşeniýe... – diýdi. Yzyndanam gözlerini sözgeklekip ilk-ä Gunça soňam maňa seretdi. – Siz ikiňiz gitmeli.

Men ur-tut goş-golamlarymy ýygnap başladym. Müdiriň yüzünde şol bir tanyş ýylgyryş peýda boldy.

– Aýyň aýagyna çenli işläp onsoň gitseñizem bolýa.

Men başardygymdan özumi parahat alyp barmaga çalyşdym. Yöne, bolmady, barybir sesim sandyrap çykdy.

– Aý, ýok, ýaşuly, aýyň aýagyna çenli-hä garaşmarys, gitmeli bolsa şu gün gideris, häziriň özünde gideris.

Meniň gepsiz-gürrüsiz, galmagalsyz, gykylyksyz gitmäge kaýyl bolanyma keýpi çaglanan müdiriň iki erniniň arasy hasam giňedi. Yaňaklary al öwüsdii. Szüziip duran gözleri güldi.

– Görerin diýseň başlygam göräý, ýerindedir.

– Çykamda başlygy görüp çykar ýaly men giremde başlygy görüp

giremok.

Şeý diýdim-de, işden çykmak barada arza ýazyp başladym. Ümsüm oturyberse boljagam welin, keýpini köklänindenmi ýa köne dostuna goltgy berjek boldumy seksopatologam aşak bakyp «şytyr-şytyr» ýazyp oturşyna «kih-kih» güldi.

– Juma, näme, gaty görjek bolýaňmy?

Men sesimi çykarmadym. Oňa çenlem çep burçda oturan Gunça gelin ýerinden turdy-da, Garagyza tarap barmagyny çommaltdy.

– Şu galýamy?

Birneme bady gaçan müdir baş atdy.

– Galýa.

Gelin hasam hökümlü gepledı.

– Şu galýan bolsa menem galýan. Arza-da ýazmyýan, işdenem çykmaýan. – Ol ýüzünü aktam edip maňa ýüzlendi. – Juma aga, sizem ýazmaň!

Emma men eýýäm arzamy ýazyp bolupdym. Ony diňe müdiriň öňüne oklaýmak galypdy. Şeýle hem etdim. Bir çäýnek bilen bir käseden, bir suw gaýnadylýandan, çemçeden, moý açan daş okarajykdan ybarat goşlarymy bir pakede saldym-da çykdym. Taryhçy gelnem yzym bilen tasap çykdı.

– Juma aga, gitmäň! Sokraşeniýe boljak bolsa attestasiýa bolmaly, kim işini oňarmaýan bolsa şol gitmeli, emma ähli işi siz edip otyrsyňz ahyry, siz ýazyjy ahyry, bu ýerde bir biadyllyk bar...

Men ol gelne tüýs ýürekden minnetdarlyk bildirdim-de, hoşlaşdym. Pakedimiň içindäki çäýnekdir-käsejiklerim, çemcedir okarajyklarym hem hamala maňa duýgudaşlyk bildirýän, ädimsaýy «şykyr-şykyr – şykyr-şykyr» edişip birenaýyja seslendiler gitdiler oturdylar.

Ýola düşüp ugranymdan soň bokurdagym doldy. Ýok, ejizlikden däl-de, kemsidilmekden. Men döredijilik babatda, hususan-da Hudožnikler soýuzynnda dürlü urgulara, dürlü ýanalmalara, gysylmalara duş gelipdim. Ýöne, çekipdimem, çydapdymam. Çünkü, ol ýerde açykdan-açyk, aldym-berdimli göreşler gidýärdi. Garşyňda duranyň kimdigini, matlabyny biliп bolýardı. Galyberse-de, döredijilik gabanjaňlygy hökmünde seredip oňa üns bermän bolýardı. Öni baglanan eseriňe derek başga bir has

şowly eser döredip garşıdaşyň gynandyryp, içiňi sowadyp bolýardы. Bu ýerde welin...

Dünýeler düz bolanda ol gapylar aslynda biziň açjak gapylarymyzam däldi. Agyr degýän ýeri döwrüň döreden zeruryýetçiliginiň bizi nä günlere salyp ýörenedigidi. Elbetde, iş ýeri gysgaldylyp bilner, ýone, iş-ä dilçä ýazyja degişli bolup, ondanam öni bilen işini bilmeýän adam hökmünde ýazyjydyr, taryhçy adamlar kowlup, müdiriň sekiz klasy gutaran agtygam galýan bolsa, onda o-da «sokraşseniýe» däl-de gysyş. Ýanalyş. Döwrüň syýasatyna sygdyrılmadyk adamyň onuň edarasynada sygdyrılmazlygy.

Meniň welin dawalaşasym gelmedi. Sebäbi, birinjiden-ä başda aýdyşym ýaly şol işe bir ýazyjy dostumyň üsti bilen giripdim, şoňa gep gelmesin diýdim, ikinjidenem darkaş gurap, döş direşip galar ýaly ol ýeri meniň ykbalymy baglan ýa döredijiligim bilen bagly edara däldi. Men ol ýere zerurlyk bilen ,tötänden düşüpdim, tötnilik bilenem gidibermelidim. Onsoňam gep bu ýerde işde ýa edarada hem däldi-de, döwrüň bizi ýatdan çykarlygynda, başyndan aýlap zyňanlygyndady. Zamananyň zabunlygyndady. Ykbalymyzyň gör, kim-kimlere bagly bolup galandygyndady. Hiç ýerden iş tapman, aç-suwsuz, halyş usurgap, «heýjanelege» baş gomaga mejbür ediljek bolunýanlygymyzdady.

Şondan birnäçe gün öň, «üç harply» edaranyň şugulçysy hasap edilýän A. atly, biz deň-duşrak bir žurnalıst işe jaň etdi. Oglumyň şeýle ýagdaýa düşendigini eşidip gynanandygyny duýgudaşlyk bildirmek üçin ýanyma gelmek isleýändigini aýtdy. Edaramyzyň salgysyny sorady. «Öýüňize jaň etdim welin, şu nomeri berdiler» diýdi. Dogrusy şol wagtam göwnüme güman gitdi. Çünkü, hakykatdanam duýgudaşlyk edasi gelýän adam hökman öye barmalydy. Ol welin şeý diýen bolup meniň nirede isleýändigimi biljek bolýardы. Özüne buýrulan ýumşy berjaý etjek bolýardы.

Pikir edişim ýalam boldy. İki ädimlik ýerde isleýändigine garamazdan ol barybir meniň ýanyma gelmedi. Yz ýanyndanam ýaňky «Sokraşseniýeli» mesele ýuze çykdy.

Şeydibem işden gitdim. Şondan soň iki hepde geçip-gecmänkä,

“Worzakon” içgiloräk wagtyny peýläp, «seksopatolog» dostonam «sokraşeniýä» düşüripdir we onuň ýerine has ynamdarrak dostlarynyň birini alypdyr.

Gunça welin hakykatdan-da işden gitmändir.

Ýöne, meniň pikirimçe, menden aňsat dynmak üçin, müdir «sokraşseniýe» meselesin-ä bir oýlap tapan bolmaly, üstesine Gunçanam göz üçin gapdalyma goşan bolmaly. Şonuň üçinem, men gaýdanymdan soň müdir Gunçany çykarmak üçin gaty bir dyzabam duran bolmasa gerek.

Ýöne, üç aýdan soň şol institutyň direktoryny işden aýyrdylar. Täze gelen direktor ol ýerdäki terjimeçilik toparyny ýapdy we barysyny işden çykardy.

Şeýdip «Worzakonyň» özem meni salan gününe düşdi. Publisistika